

Repetitio Clem. I. Ut Clericorum De Officio Ordinarii

Aufréri, Étienne

Leodii, 1702

Quæstio, an Clericus de falso testimonio coram laico puniatur, in
utramque partem disputata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63069](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63069)

Qnæstio, an Clericus de falso testimonio coram laico puniatur, in utramque partem disputata.

Q Uæritur, utrum Iudex Laicus Clericum coram ipso falsum deponentem vij punire possit: pro cuius evidentia est primo videndum si de tali exceptione criminosa Iudex laicus possit cognoscere Inno. sicut dictum est tenet, quod sic, quia probatis huiusmodi exceptionibus criminosis non patitur pœnam, *cap. cum dilectus de ordi. cogni. in fi.* Repulsio enim à testimonio vel fides ex hoc sibi non adhibita non cedit ad ipsius Clerici incommodum sive pœnam, sed producentis secundum Inno. Hosti. vero in alle. *cap. verum* dicit quod immo hæc cognitio sit Diocesano remittenda, *ar. cap. nullus de foro compe. & de ordi. cogni. cap. tuam.* & istam partem credit Pe. de Anchar. veriolem, ut ipse tenet in *repe. cap. ea quæ de reg. jur. lib. 6. question. 22* movetur, quia negari non potest quin ista criminis exceptio probata gravet opinionem & famam Clerici apud iudicem laicum & apud bonos & graves, ut *no. pro alle. c. cum dilectus ca. super eo de elect. hac*

114 REPETIT, CLEM. I.

ergo ratione videtur remittenda cognitio ad Episcopum postquam Cleri, ex probatione tali siue cognitione dicitur gravari.

Et idem ubicunque de crimine agitur civiliter contra clericum puta ad amissionem feudi propter prodicionem, vel aliud crimen commissum contra dominum feudi, remittenda est enim de hoc cognitio ad Episcopum postquam potest Clem. ex probatione tali siue cognitione gravari, etiam si feudum sit paternum ad quod de clem. conjuga. cap. unico lib. 6. Et tradit Io. An. regulam in cap. at. si Cleri. de judi. & in cap. 1. de mutu. pe. quod de crimine Clericorum, nec directè nec indirecte potest laicus cognoscere, sicut nec de legitimitate ut dicto cap. at. si cle. & de ord. cog. c. tuam. lata autem sententia super crimine prodicionis vel alio propter quos privari debeat feudo, tunc secundum Vincen. dominus aufert feudum pro velle suo. Et si fuerit absolutus non poterit dominus eum amplius super illo crimine inquietare. Istam etiam opinionem Hosti. & Pet. tenet Sicul. in præalle. cap. verum.

Veruntamen in practica servatur opinio contraria Inno. verum quod de tali excepcone criminosa contra Clem. in testem productum opposito cognoscit iudex secularis.

ix Nec obstat secundum eundem Sicul. l. nullum C. de testi. quæ fuit. l. zenonis. qui cepit imperare anno domini quadringentissimo. 73. ubi dicitur quod si testes in ferendo testimonio iudicis aures offenderint, potest per eum puniri fori præscriptione non obstante, quia secundum Host. illa l. non astringit Clericos testificantes coram laico. Accur. tamen & Cy. tenent legem illam etiam in Clericis locum habere, idem sentit Bald. dicens esse specia-

speciale, quia delinquendo in iudicio se astringit foro: idem sentire videtur Angel. in l. si vacante C. de bo. vac. lib. 10 Lanfr. in cap. quoniam contra de proba. Guilher de Paradiso. magist. 10. An. in cap. presbyter. cl. 2. §. quest. 6.

A D D E

Lanfrancus scribit hoc in praxi in cap. quoniam ti. de confessionibus num. 11 in contrarium tenet Felinus post alios, in cap. verum de foro competenti, quod nimirum à laico iudice puniri non possit Clem. Quam etiam tenet Afflictus decis. 230 recitatis tribus opinionibus Tiraq. etiam hanc videtur sequi sententiam tit. de retractu conventionali. §. 4. num. 10 Vide ad longum Iasonem in l. 1. §. Qui mandatum num. 7. Et Vivium in com. opin. In verbo Clem. ubi acerbè reprehendit Bart. ejusque rationes falsas esse dicit, & concludit Clericum à Laico puniri non posse. Adverte quod insequenti Author noster Romanum in sing. alleget eum post multam inquisitionem invenire non potui ob numeri defectum. Matth. Boys Doctor.

In contrarium tenent Ludo. in singula verbo testis vers. potest iudex per rationem. Jo. in cap. ac si Clerici de judi & in cap. 1. de mutu petitionibus. Idem videtur tenere Bald. in ti. de pace tenen. §. si clericus col. 10 de quo per Specu. in ti. de test. §. 1. vers. sed qualiter. & idem Hosti. in alle. cap. verum qualitercunque enim delinquit Clericus iudex secularis non habet correctionem in per-

116 REPETIT. CLEM. I.

personam, sed ad Episcopum spectat punitio & cognitio, etiam de jure civili, ut in *authen. statuimus C. de Epis. & clem.* Et licet delinquendo vel contrahendo in aliena diocesi fortiaur ibi forum, ut in *cap. dilecti de fo. compe.* illud tamen debet intelligi de *fo. Eccles.* Non est ergo bona ratio quod delinquendo astringat de foro sæculari. *cap. postulasti de foro compe.*

A D D E.

Clericus falsus testis non punitur per sæcularem judicem. Clarus in criminalibus quest. 38 num 13 & 14 Didacus couarruvias in practicis obs. cap. 18 num. 8. Afflictus decis. 230 Egregie Ignatius Lopes in praxi Canonica ad Bernardi Dias c. 93 num. 2. in littera C. Qui rursus notat quid juris Si Laicus coram Ecclesiastico judice falsum deponat, & ab utroque eum puniri ait. Vide infr. reg. 1. limitat. 2. Matth. Boyß. Doct.

Frede. de se, consilo suo 88 tangit hujusmodi questionem in hæc verba. Item ad id quod objicitur quod judex laicus non potest punire clericum de crimine, sive principaliter, sive incidenter. Respondeo quod coram eo non potest accusari de crimine, sed dico quod judex sæcularis Clericum agentem vel accusantem calumniosè vel falsa seu varia testificantem, potest ex officio extraordinariè punire; ita tamen quod si executio talis poenæ sit facienda in personam, Episcopo reseruetur. Si vero realis sit executio facienda in bonis, potest facere judex temporalis vel sæcularis, vel distringendo ejus fidejussores, quos Clericus dederit. C. qui accu. non pos. l. 3. Et eodem modo potest punire Clericum in civilibus deficientem in expensis.

Sali. autem. in præalle. l. nullum. dicit ego habeo pro expedito quando coram Ecclesiastico iudice testificatur, etiam si Clericus foret exemptus, quia tunc privilegium exemptionis perdit, ut hic *fa. l. i. ff. si quis in ius vo. non te. cum ibi no.* Sed ubi coram iudice civili & sæculari, dubito propter *cap. si diligenti. de fo. compe. & aut. Clericus super. de epi. & cle.* potest dici speciale quando delinquent in iudicio, pœna tamen non poterit imponi corporalis à iudice laico, vel *dic. q. in Cle. delinquente in iudicio sæculari hæc. l. est correctæ* quantum ad pœnam imponendam per illum iudicem, sed remitteretur ad ecclesiasticum.

Io. & Arch. sentire videntur, quod iudex laicus & sæcularis possit officio punire Cle. delinquentem coram eo, puta falso testimonio, ut *no. 5. qu. 6. in alle. cap. præbyteri. & fa. quod no. in cap. de si clerici all.* & videtur in hoc residere, ubi Lapis in apostilla subiungit. In contrarium facit quod *no. Io. An. post Inn. & Hosti. in alle. cap. verum de fo. compe. in prima gloss. ut refert. Petrus de aroba. in præalle. cap. ea quæ de reg. lib. 6.* ubi dicit: post præmissa, quod sequitur, videtur æqua consideratio Frede. & quod licet secundum Hosti. non possit iudex laicus incidenter cognoscere, ut *di. cap. verum*, tamen quandoque quando crimen incidit in causa factò ipsius Cle. accusantis calumniosè laicum, non occurrit ratio quare super calumnia tali non possit ferri sententia, postquam sibi constat de ipso iudici ut iudici.

Nam si potest laicum condemnare de crimine, quare non Cle. pecuniariter vel super ejus calumnia ferre sententiam reservata pœna juris auctoritate, non habet rationem in se, sed bene legem in contrarium. *ff. ad Turpil. l. in prim.* Nec

118 REPETIT. CLEM. I.

Nec debet processus calumniæ accusatoris separari vel dividi à processu principali, ut sic qui est competens in principali, sit & competens in dependentibus & connexis l. 2. ff. de juri. om. judicium c. præerea de offi. dele.

Æqua igitur videtur consideratio dicti Fred. ut sic de qua recognoscit judex de ep. & pronunciet, ut in cap. cum super de causa pos. & propriè l. de qua re. ff. de judi executione tamen suo judici reservata. Et hanc opi. Fre-
x de. servant curiæ sæculares in præsentì civitate. Ab Si- cul. in sæpius alle. cap. verum refert Ant. tenere dictum Host. jungens ad hoc facere quod no. in prælle. cap. unico de clem. conjug. lib. 6. & in di. cap. 1. de mutu peti. & quod ipse plene dixit in alle. cap. an sit Clerici, nam ibi & in præall. cap. 1. tenet Io. An quod de nullo crimine Clem. laicus potest cognoscere directe nec indirectè sive agatur criminaliter sive civiliter.

Pro quo optime fa. gloss. in cap. quamquam. juncto
82 tex. 14 quæst. 2. ubi videtur probari quod etiam in causâ civili non debet Clericus testificari coram laico, sed
xj coram Episcopo vel coram quo Episc. committit. Sed satis puto dicendum quod episcopus consenserit quod deponat coram laico, sicut fit quotidie in præsentì civitate quando Archiepiscopus vel ejus officialis, licentiam concedant sacerdotibus coram sæculari iudice, in causis in quibus ad sanguinis multam non agitur deponendum. tunc potest judex laicus de objecto crimine cognoscere, quia non cognoscit ut puniat Clericum? nec ad hoc agitur, sed causa tantum inter litigantes dicitur agitari, pro hoc textu. in l. Iulianus in fi. ff. de his qui no. in fa. Sed nullo modo poterit laicus Clericum punire etiam si vacillet coram eo per jura allegat. & maxime fa. gl. in præallegat. ca. quamquam & hoc videtur, Inno. voluisse in præalleg. cap. verum.

Nec

Nec obstat, *l. nullum*. tum quia lex civilis non distingit Clericos, tamen quia cum generaliter loquatur ad Clericos, tamen videtur extendenda, cum habeant specificum privilegium ut sint prorsus alterius jurisdictionis, *regula juris generi, de reg. juris lib. 6.*

Ego ad istam partem adduco quod dicit idem Pe. de Ancha. *in consilio suo* 170 videlicet quod si causa qua agitur coram iudice laico est civilis, non venit criminalis, ergo quod non venit in cognitione. nec in pronuntiatione. *cap. pen. & glo. de offi. de le. cap. cum dilecta. de rescrip.*

Et quod iudex etiam coram quo committitur falsum non possit de hoc cognoscere & punire si sua jurisdictio hoc non patitur no. Bart. *in l. divus ff. de fal. alle. Inno. in cap. dilectus de pe.* præterea non per modum exceptionis sed accusationis inquisitionis & denunciationis crimen in iudicio deductum puniendum est, *cap. cum dilectus de ord. cogni. & l. Lucius ff. de his qui no. infam.*

Istis tamen rationibus non obstantibus idem Pe. in consilio prædicto respondet in contrarium dicēs. no. per Bart. & Inno. in locis præalle. non obstare, quia loquuntur de pœna ordinaria infligenda, quæ non nisi per iudicem competentem est infligenda, quasi secus sit in pœna extraordinaria.

Angelus autem. Areti. *in suo tractatu malef. super verbo falsario §. colum.* quærit testis qui falsum deponit coram arbitrio vel arbitratore possit puniri de falso, & per quem, dicens quod sequitur. vide Angelum *in l. si vacante C. de bo vacan. l. 10 in ver. sed tunc quæro.* licet possit iudex contra testem &c. *cum. ver. seq.* Et conclude quod si iudex habet imperium potest ordinariam pœnam imponere vel extraordinariam, ut no. gl. *in l. nullum C. de tan-*

120 REPETIT CLEM. I.

test. si non habet imperium, potest tantum extraordinariam imponere, nisi consulto principe, quia tunc etiam ordinariam imponet. l. penultim. ff. de fal. nisi sit Cle. testis, quia tunc licet gl. in præalle. l. nullum. velit quod etiam per judicem laicum possit puniri, tamen ibi doctores contra per authen. statuimus. C. de epi. & cle. & c. si diligenti, de for. compe.

Si autem coram arbitratore falsum deponat, per eos puniri non potest, quia non habent imperium, sed per judicem competentem ut *l. si. C. de test. ibi adversus eos reservato conjuncta gloss. ita dicit Ange. in dicta. l. si vacantis. vers. sed nunc dubitatur compromissum, &c. de quo late per Sali, ut præmissum est in sæpius alle. l. nullum.*

xij Et dicit Bar. in *l. si quis obrepserit. in fi. ff. de fal.* quod quando in actu judiciario fit aliquod delictum coram judice: vel à parte, vel à notario, vel à teste, vel advocato, tunc judex poterit punire ex suo officio per *l. athletas §. i. ff. de his que notant. infra.* & istud in practica servatur quotidie. Late etiam ponit Ange. in *l. quotiens in fi. C. de judi.* ubi multum eleganter loquitur dicens, quod saltem extraordinariè semper puniri possit iste testis falsarius qui falsum deponit coram illo judice, quia alias punire non potest criminaliter, & ita voluit Fran. de Rampo in *l. 2. C. de condi. ob tur. cau. relatus. ab Angu. de Fran. in addi. Ange. Are. ubi supra.*

ADDE

Sic injurians vel injuriam committens in scriptis coram aliquo judice vel alias delinquens in judicio ab eodem judice, licet suincompetentes, puniri

puniri potest. Ange. in Maleficijs §. Fallario. nu.
 25. Hyppolitus sing. 549 Corsetus in sing verbo
 Notorium Boerius in consuet Bituric. tit. de ju-
 risdict. §. 21. Idem Boerius de seditiosis. §. 6. n.
 37. Adde Mynfingerum centur 5 obser. 52. ubi
 personæ peregrinæ & extraneæ in Camera habentes
 causas conveniuntur ibidem ratione persona-
 lis obligationis, quæ in Camera contracta est.
 Matth. Boysß.

Ad quod fa. quod dicit Bal. in l. acceptam. C. de usu
 ubi tenet, quod si Clericus est electus depositarius per
 judicem sæcularem præcisè compelli potest ad ipsius de-
 positi restitutionem. Et licet servetur de consuetudine
 opi. Fred. supra allegata: Ego tamen salva pace contra-
 rium tenentium crederem opinionem Hostien. esse tu-
 tiorem ac de jure veniorem. Ex qua tamen infero con-
 clusionem.

CONCLUSIO OCTAVA.

Laico judici Clericum coram ipso falsum deponen-
 tem punire licitum non existit etiam civiliter.

Ad quod ultra præmissa adduco, quod dicit singula-
 riter Sicul. post. lo. An. in alle. c. at si Cleri. videlicet.

xiv

84

Quod Secundum communem opinionem canonista-
 rum super crimine Clerici non habet locum reconven-
 tio coram iudice seculari: sive veniat imponenda pœna
 pecuniaria, sive pœna infamiæ: sive agatur criminaliter,
 sive civiliter, quia jura respectu criminis indistinctè vi-
 dentur prohibere, ut Clericus à Laico nullo mo-
 do judicetur, ut in alleg. cap. unico de Clem.
 conjur. lib. 6. ut idem tenet. Archi. & in cap. 2. de foro
 compe.

xv

compe. facit. cap. Clerici. de judic. quæ conclusio hic placet Jacobo Maynardi, & Sicul. in præal. cap. at. si Clerici. quia habito respectu ad personam Clerici, potest dici causa spiritualis, ita quod non solum deficit jurisdictio respectu personæ, sed etiam respectu causæ.

Considerat enim idem Sicul. Clericos à jurisdictione Laicorum exemptos, nedum legibus imperatorum, *ut in auth. ut Clerici apud pro. Epif. col. 6. cum multis similibus.* Sed etiam ut superius dictum est à sanctissimis summis Pontificibus & quod plus est principaliter à Deo, ut supra dictum fuit post Innoc. pro quo *bona glo. in cap. si Imperator: 96. disti.* & hæc jura tam divinum quam humanum loquuntur generaliter & distincte: absonum videtur, quod per leges generaliter loquentes, hæc tanta & tam alta privilegia recipere debeant læsionem, cum generaliter traditur à canonibus, quod ea quæ speciali nota digna sunt, nisi specialiter exprimantur, videntur esse neglecta, & non comprehensa sub dispositione generali, licet ex proprio significato verborum comprehendantur. ut optime dicit *tex. in cap. quamvis infra. i. de præben. lib. 6. l. Item apud Labcon. §. hoc edict. ff. de inju.*

Præterea considerandum est, quod Clerici non debent à Laicis judicari: quia reputantur majores & sanctiores, unde no. dicit *tex. in cap. denique 96 di.* quomodo hi qui humanis rebus præsumunt, & non divinis præesse permissum est: de his per quos divina ministrantur, judicare præsumant, penitus ignoramus. Quæ rationes ad nostræ solutionem quæstionis congruè videtur adaptari, ut Clericus velle non debeat irreverentiam divinorum, quæ ministrat
sub

subjici & judicari per Laicum: sic ergo Clericus falsum coram iudice Laico deponendo, privilegio tacite non potest renunciare, cum hoc non possit expresse, ut in *præall. c. si dilig.*

Imò Clericus non declinans forum iudicis sæcularis venit arbitrio iudicis puniendus, 86
tanquam transgressor canonis, ut tenet Bald, xvi
in *l. circa fin. C. de indi. vidui. tot.* quod dicit
etiam esse verum, si per statutum prohibeatur
sub certa pœna declinare, quia non valet: ut
ibi plus dicit Bal. in *l. 1. C. quomodo & quando
iudex post Fede. de se.* quod clericus agat con-
tra laicum coram iudice sæculari, & Clericus
accusetur de falso: non poterit Episcopus in-
hibere iudici sæculari, ne fungatur partibus
suis, licet illa quæstio falsi videatur præjudi-
cialis, dico tamen quod benè posset inhibere,
ne pœnam inferret huiusmodi Clerico prop-
ter huiusmodi crimen, per id quod not, idem
Bald. in *l. consult. in 1. & 2. qu. C. de testa.*

Nec videtur quod valeat consuetudo, quod xvii
rex & ejus officarii possint cognoscere & ha-
bere jurisdictionem in Clericos solutos in a-
ctionibus civilibus, personalibus, vel etiam
criminalibus, ubi ageretur de crimine civiliter
sicut in nostro casu per ea quæ no, Innoc. in
*c. postulasti ultra medium de foro compet. per
Archi. in ca. Romana. in 2. glo. eo. tit. lib. 6.*
quia talis consuetudo est contra libertatem

Ec-

124 REPETITIO CLEM. I.

Ecclesiasticum, & sanctorum patrum instituta. *cap. cum terra de elec. arg. de his quæ fi. à ma. par. oa. cap. 1. juncto. cap. 2. de foro compe.*

A D D E.

In actione reali, de hoc vide 1. Regu. 2. Fallen. 4. Matheus Boyß D.

87 Et meritò supra dixi personalibus, quæritur an Clericus in actione reali possit in iudicio sæculari conveniri. Sunt opiniones inter doctores diversæ, de quibus per *Archi. in cap. unico. de Cle. conjuga, lib. 6. per Sicul. in ca. qualiter de judi. per Io. fa. in auth. statuimus. C. de Epi. & Cle. per Bald. in auth. Clericus C. eod. tit. ubi dicit quod Clericus, si convenitur reali iudicio coram sæculari iudice, tenebitur respondere, nam ratione possessionis est sub foro præsidis secundum Guill. & ita servatur in Francia secundum eum. Io. fa. insti. de satisfda. §. si vero reus dicit, quicquid sit de jure, scio quod Cardinales & Episcopi respondent in regno Franciæ in foro sæculari in realibus: & ita videmus quotidie servari etiam si agatur de possessorio super beneficiis & aliis rebus spiritualibus, de quo latè vide Sicul. in cap. fi. de judi. ad idem glo. & ibidem Sicul. in cap. cum dilectus de elec. dictam opinionem Guil. sequitur Floria. in l. venditor.*

ff. de judi. ita dicens de consuetudine servari remittens se ad *no. per se. in l. fi. de noxa.* de quo per Fulgo. in *dicta. l. venditor* ut refert Angel. Are. *instit. de excep. super Rom. 18. colum. pro opi. auth. Ioa. fa. in dicto §. si vero.* reus dicit Bald. *in tit. apud quem vel quos contr. dici debet in usu.* feu. quod possessorium causæ spiritualis non est spirituale : quia non tangit medullam veritatis *alle. dictum cap. litteras. de jura. calum. & ibi. ber. & de judi. in Cle. dispendiosam. Gerb. p. 1. h. 1. poss. h. 1. m. 1. s. 1.*

Item ad propositum redeundo, talis consuetudo est 88
contra præceptum prohibitivum & negativum, ut in *d. 18*
ca. 2. cui expresse renunciare non potest : ut ibi *no. & pro-*
batur in cap. si diligenti. & ar. ne fidejuss. do. dentur.
l. 2. in fi. ergo multo fortius, nec tacite : præcepta e-
nim negativa obligant semper & ad semper, ut illud non
furtum non facies, & similia, licet affirmativa semper, 89
sed non ad semper, secundum Theolog. Propterea
talis consuetudo est, contra generalem statum Ecclesiæ
præsertim introductum in honorem totius ordinis Cle-
ricalis.

Ergo Clericus alicujus particularis loci tacite consen-
tiendo aut assentiendo tali ab usu inde poterit ordinis
totius privilegio præjudicare. *ar. 2. qu. 1. cap. sunt qui-*
dam. ar. not. per Inno. de consue. super. ru.

Deinde, talis consuetudo esset contra exemptionem
divinam. per quam ut supra dictum est, Clerici sunt à
jurisdictione principum sæcularium exempti; *ar. contra*
ius divinum non valet consuetudo.

Est insuper contra institutionem Ecclesiæ : ergo &c. 90
argu. de tempore. ordi. cap. 2. maxime quia hujusmodi
consuetudo videtur reprobata in *cap. ad nostram. de*
con-

consue. pro quo. bene fa. no. per Archi. in cap. unico de Cle. conjuga. lib. 6. super verbo condemnari.

Nec obstare videtur, si fortè dicatur, quod Ecclesia Gallicana, neque rex illud statutum servaverunt, quo ad hujusmodi nostræ casum quæstionis, & sic non videantur ligari illius transgressores, *argu. 4. dist. leges junctis. no. per glo. & doct. in cap. 1. de treu. & pa. maxime quia Papa hoc scit & tolerat. Ad quod posset responderi: quod cum istud jus sit prohibitivum a b exemptione divina procedens, ut no. Inno. de mayo. & obedi. cap. si quis. & supra dictum est, & per consequens contrarium esse peccatum, non possunt dici ex hoc excusati quantumcunque tempore etiam in contrarium fuerint: unde quia tempus non est modus tollendæ obligationis. l. obligationum. §. placet. ff. de actio. & obliga. & tanto sunt graviora peccata. &c. dictum cap. si. de consue. concor. & hujusmodi jus non potuit per Laicum præscrib*

Quia Laici spiritualia præscribere non possunt: sicut nec consuetudinem inducere. *cap. massina. de elec. etiam si non esset memoria de ejus initio. ut not. Io. An. in cap. 2. de præben. per Inno. de consue. sub. rubrica. & de præscriptio, nihil.*

Nec etiam obstare videtur si dicatur, quod Papa non potuerit Clericum privilegiare in Regis vel principis secularis præjudicium, cui in omnes antequam Christus veniret jurisdictio competebat: dicitur enim quod istud privilegium & ista libertas, ut jam supra deductum est: concessa est Clericis à Christo, in quem omne imperium fuit transfusum tam in spiritualibus quam in temporalibus *juxta no. in cap. novit. de judi. & per Inno. in cap. quod super his. de voto & vo. redem. & de foro compe. cap. licet.* Et quia Clerici sunt spirituales & spiritua-

libus

libus Papa solum seu iudices Ecclesiastici se possunt introumittere, cum istud generale privilegium à Deo datum sit.

A D D E

Hæc omnia argumenta, quod consuetudo non valeat, ut Clericus coram Seculari conveniatur, tradit ad longum Rota decis. 10. Tit. de Consuetud. in antiquis. Ubi improbat talem Anglicanam consuetudinem. Clarus idem in criminalibus. Matthæus Boyss D.

Quid autem de uxore Clerici, an gaudeat privilegio 92
fori. glo. in cap. eos. 32. dist. 8. II. qu. 1. in cap. 2. tenet, quod sic; vide Ioan. And. & doctores in cap. unico de XX
Cle. conju. libr. 6. sepius alleg. & per Sicul. in cap. nullus de foro compe. de familia an gaudeant privilegio ipsius Clerici. gloss. in præalleg. cap. eos quod sic vide Archi. in præall. cap. 2. II. qu. 1. & Sicul. in consil. suo 53. & in præalle. c. nullus & Bal. & Salic. in l. 2. C. de Episc. & Cleri.

A D D E

Privilegium Clerico concessum pertinet ad uxorem leg. 2. C. de Episcop. & Cleric. Idem in Laici uxore, in privilegio fori, in privilegio arti concessio, in privilegio non solvendi gabel-
lam, in salvo conductu, in immunitate vico concessa, in privilegio ne torqueatur, ne testes viles & ignobiles contra eum admittantur. Hæc omnia vide per Tiraq. in legibus connub. gloss. 3. num. 52. Albericus in statatis quest. 114. lib. 1. Alcuius in l. 1. C. de injus vocando. Afflictus in consued. Sicilia tit. de pugnibus sublati. nu. 11 de

uxore & familia Clericorum. Vide extens, 2.
& 3. in reg. 2. infra.

Privilegium domini an ad familiam extendatur, latè tradit Felinus in cap. Nullus. de foro competenti. Usq. relictus merito etiam competit uxori, & maritus stipulans pro se alimenta etiam uxori stipulatus censetur. Vide Pignolum ad sing. 353. Romani. Mattheus Boyss D.

QUARTA QUÆSTIO.

93 Quarto principaliter quaeritur nonquid saltem ex Ecclesiæ delegatione iudici Laico licitum sit de causis etiam criminalibus Clericorum cognoscere.

Et videtur primo quod sic per glos. 1. §. vers. 32. di. ubi Papa mandat Rudolpho & Bertulpho inter alia, quod officium symoniacorum & in fornicatione jacentium scientemullo modo recipiant, & quantum possint tales à sanctis ministeriis, ubi oportuerit, prohibeant, arguit ex his dictam glo. quod Laicus de mandato superioris potest suspendere Clericos & excommunicare: quia excommunicatio est potius jurisdictionis quam ordinis. arg. cap. transmissam. de ele. nam electioni possunt interesse. 43. di. cap. Adrianus & cap. in synodo. & ar. 96. di. cap. bene quidem & cap. nos ad fidem & causis matrimonialibus. 35. qu. 5. cap. ad sedem circa medium. & 2. q. 5. cap. mennam. tamen Bar. brix. in præalle. §. verum. dicit hoc alienum à Laico, cum de spiritualibus se non intromittat, ut in cap. decernimus. de judi. immo ut ibi dicitur, prohibetur praelatis, ut talia Laicis non committant: tamen Dominus Papa, qui habet plenitudinem potestatis, eis bene posset committere, ut excommunicarent.

ii Glo. vero in præalle. cap. decernimus, super verbo præsumant. dicit quod Laicis delegari possunt